

www.sintef.no

SINTEF RAPPORT

SINTEF Unimed

Postadresse: 7465 Trondheim
Besøksadresse: Olav Kyrres gt. 3
Telefon: 73 59 25 90
Telefaks: 73 59 63 61

Foretaksregisteret: NO 948 007 029 MVA

TITTEL

Kvinner valg av svangerskapsavbrudd Betydning av sivilstand, paritet og alder

FORFATTER(E)

Inger Johanne Bakken og Finn Egil Skjeldestad

OPPDRAGSGIVER(E)

Helsedepartementet

RAPPORTNR. STF78 A032501	GRADERING Åpen	OPPDRAGSGIVERS REF. Sissel Jacobsen	
GRADER. DENNE SIDE	ISBN 82-14-03243-1	PROSJEKTNR. 78C007	ANTALL SIDER OG BILAG 29
ELEKTRONISK ARKIVKODE SINTEF RAPPORT AB IJB	PROSJEKTLEDER (NAVN, SIGN.) Finn Egil Skjeldestad	VERIFISERT AV (NAVN, SIGN.)	
ARKIVKODE 611	DATO 2003-12-02	GODKJENT AV (NAVN, STILLING, SIGN.) Tonje Hamar	

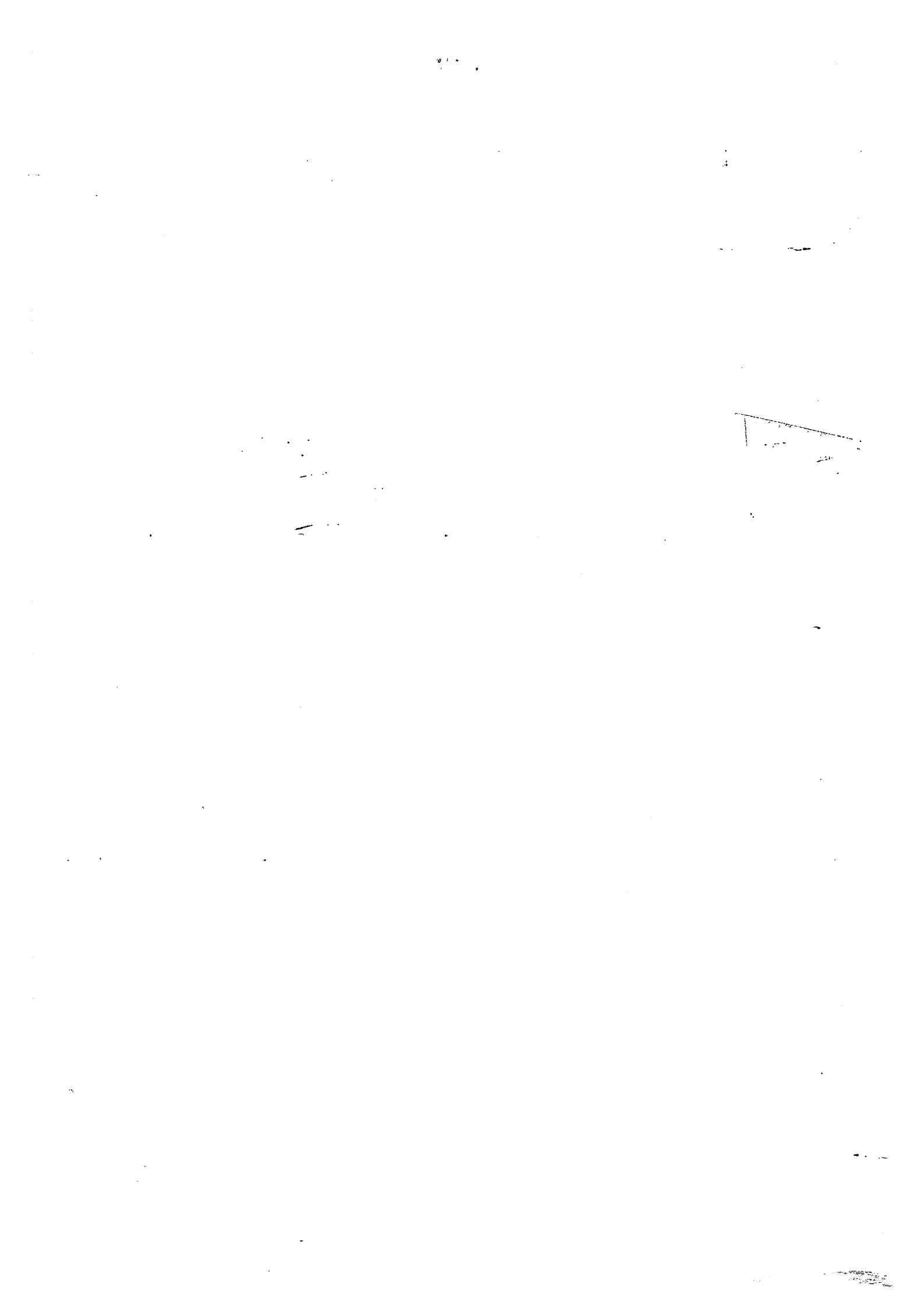
SAMMENDRAG

Bakgrunn: I denne rapporten benyttes registerdata til å undersøke hvordan svangerskapsavbrudd varierer med sivilstand, alder og paritet blant gravide kvinner. Datagrunnlaget er alle fødsler og svangerskapsavbrudd i Norge fra 1990 til 2002 (Statistisk sentralbyrå og Medisinsk fødselsregister).

Resultater: I løpet av studieperioden økte gjennomsnittsalder både ved fødsel og ved svangerskapsavbrudd, samtidig som det årlige antallet fødsler og svangerskapsavbrudd gikk tilbake. Antall svangerskapsavbrudd i forhold til summen av svangerskapsavbrudd og fødsler (abortratio) var konstant over perioden (20 %). For gifte og samboende kvinner 20-24 år med ingen eller ett barn ble det registrert økning i abortratio, henholdsvis fra 5 % til 8 % og fra 10 % til 18 % over tidsperioden. For de yngste enslige kvinnene (15-24 år) ble det også registrert økende abortratio, men ellers ble det observert bare ubetydelige endringer. De aller fleste svangerskap blant gifte og samboende kvinner endte med fødsel (80-97 % i ulike grupper av paritet og alder) mens den største andelen svangerskap blant enslige kvinner endte med svangerskapsavbrudd (>50 % i alle grupper, <80 % for de yngste kvinnene). Svangerskap blant enslige kvinner endte 20-30 ganger oftere med svangerskapsavbrudd sammenliknet med svangerskap blant gifte kvinner. For gifte og samboende kvinner var paritet mer avgjørende for valget mellom svangerskapsavbrudd og fødsel enn alder. For enslige kvinner hadde verken paritet eller alder avgjørende betydning. Fylkesvise analyser viste at generell abortratio var høyere i Oslo enn i landet forøvrig tidlig i 1990-årene. Ellers var de fylkesvise forskjellene relativt små.

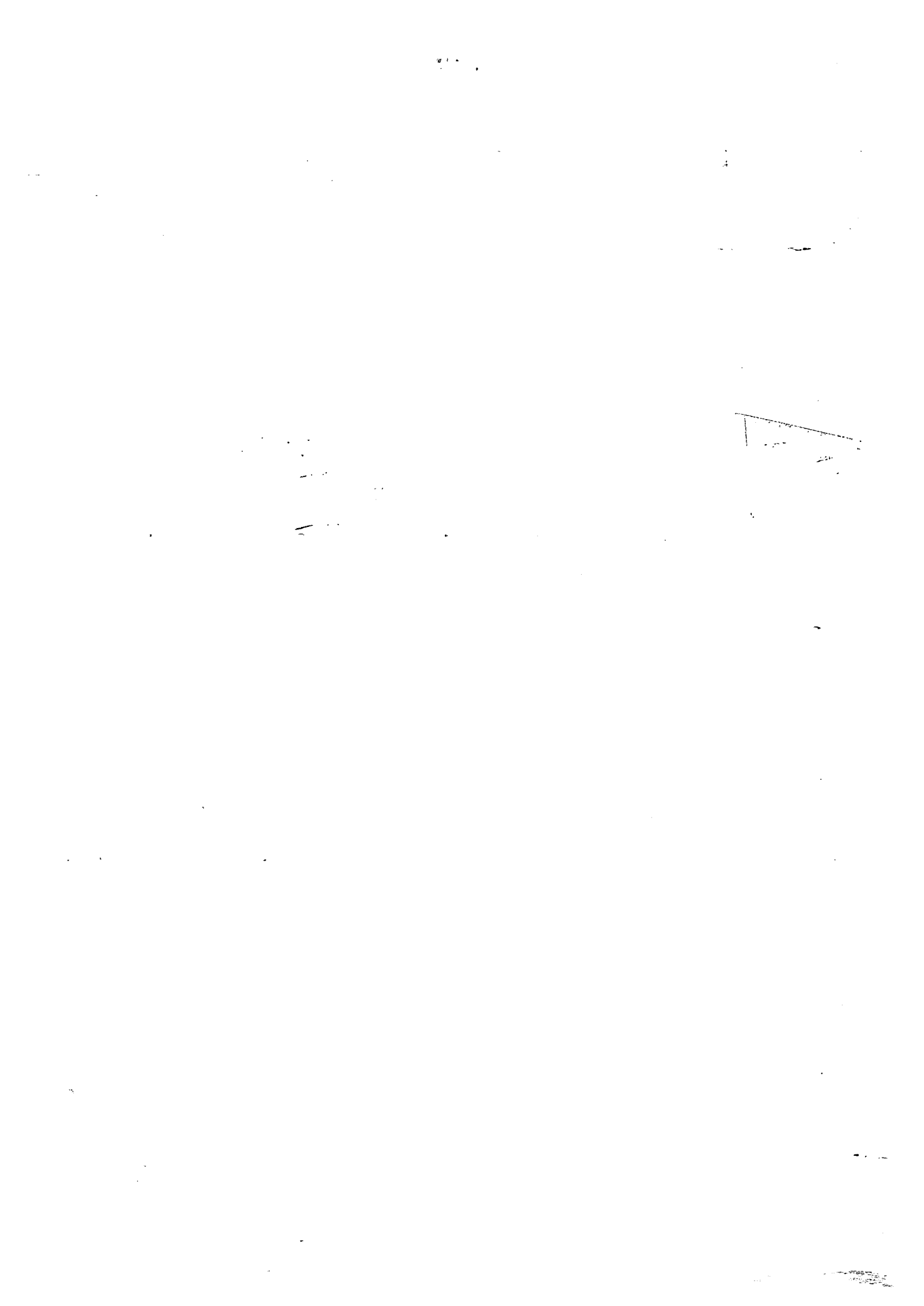
Konklusjon: Sammenholdt med tidligere data viser denne undersøkelsen at andelen svangerskap som ender med svangerskapsavbrudd har vært konstant helt siden 1979. Sivilstand er mer avgjørende enn paritet og alder for gravide kvinners valg mellom fødsel og svangerskapsavbrudd.

STIKKORD	NORSK	ENGELSK
GRUPPE 1	Svangerskapsavbrudd	Induced abortion
GRUPPE 2	Risikofaktorer	Determinants
EGENVALGTE	Abortratio	Abortion ratio

INNHALDSFORTEGNELSE

1	BAKGRUNN	5
2	MATERIALE OG METODE	7
	2.1 Datagrunnlag	7
	2.2 Variabler	7
	2.3 Strategi for analyse	7
	2.4 Utfallsmål	7
	2.5 Statistisk analyse	7
3	RESULTATER	9
	3.1 Økende gjennomsnittsalder ved svangerskapsavbrudd og fødsler	9
	3.2 Nedgang i antall svangerskapsavbrudd og fødsler	9
	3.3 Flest svangerskapsavbrudd blant enslige, flest fødsler blant gifte/samboende	11
	3.4 Endringer i abortratio etter 1990	15
	3.4.1 Gifte kvinner	15
	3.4.2 Samboende kvinner	16
	3.4.3 Enslige kvinner	16
	3.5 Hvem valgte svangerskapsavbrudd?	16
	3.5.1 Betydning av sivilstand	17
	3.5.2 Betydning av paritet	17
	3.5.3 Betydning av alder	17
	3.6 Fylkesvise analyser	18
	3.6.1 Høyest gjennomsnittlig abortratio i Oslo	18
	3.6.2 Lavest abortratio for enslige 15-19 år i Vest-Agder og Finnmark	19
	3.6.3 Høyest abortratio blant enslige kvinner 20-34 år i Oslo	20
	3.6.4 Lavest abortratio for gifte/samboende kvinner 20-34 år i Agderfylkene og på Vestlandet	21
4	DISKUSJON	23
	4.1 Komplette datagrunnlag	23
	4.2 Generell abortratio konstant etter 1979	23
	4.3 Abortratio for tenåringsjenter	23
	4.4 Abortratio for kvinner 20-24 år	23
	4.5 Enslige kvinner velger oftere svangerskapsavbrudd	24
	4.6 Fylkesvise forskjeller	24
5	KONKLUSJON	25
6	OVERSIKT OVER TABELLER	27
7	REFERANSER	29

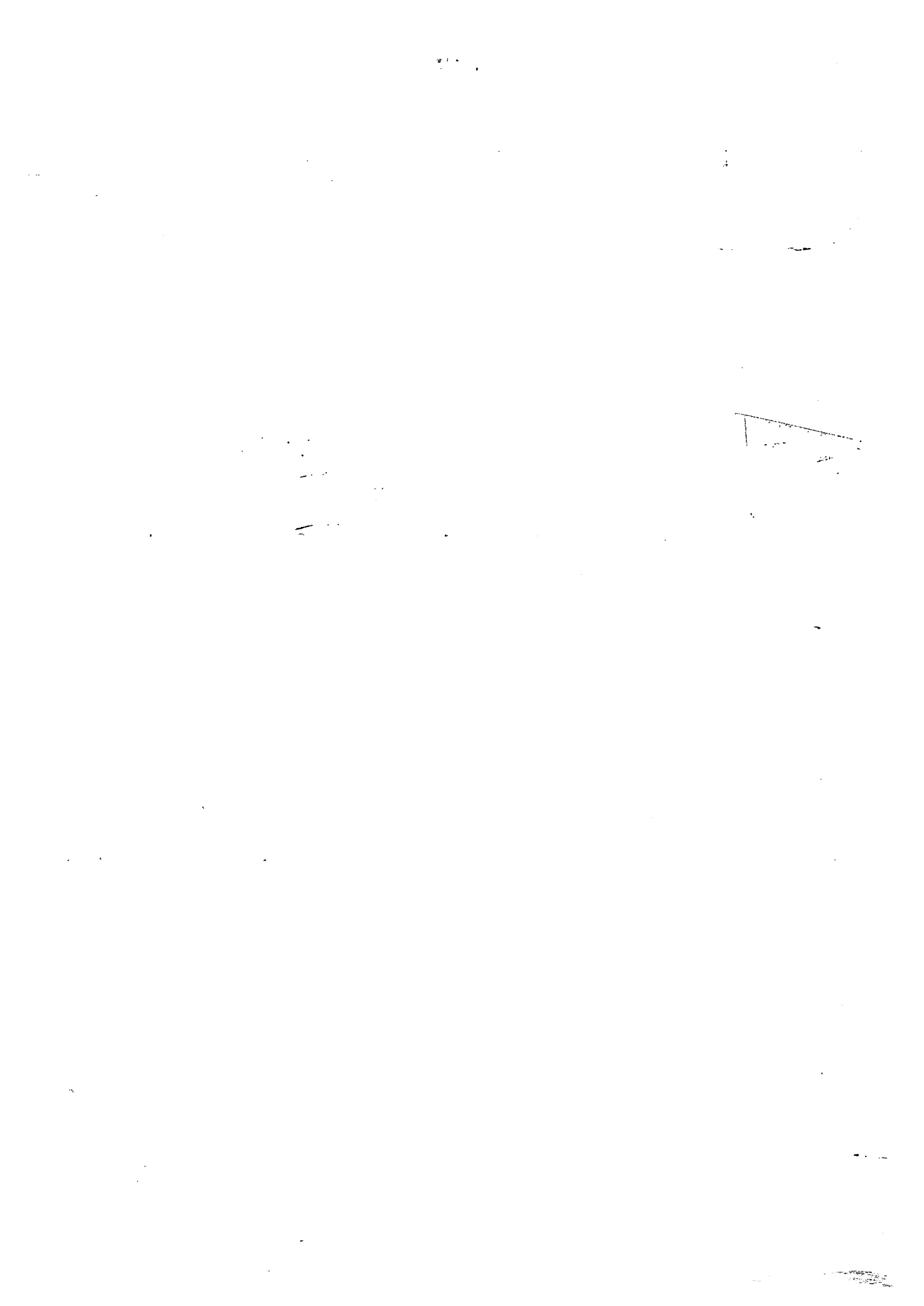

1 BAKGRUNN

Norske kvinner planlegger tidspunkt for sine svangerskap. Før planene om svangerskap og fødsel skal realiseres ønsker de fleste å ha en partner som de har et godt forhold til, de vil at utdannings- og/eller arbeidssituasjonen skal være avklart og de vil at boforholdene skal ligge til rette.

Tilgangen til sikker prevensjon er god, men allikevel opplever mange kvinner svangerskap som ikke var planlagte. I en slik situasjon er det oftest utsikten til en tilværelse som enslig mor som gjør at kvinner velger å avbryte svangerskapet (1-4). I en norsk registerstudie (1979-90) var risiko for svangerskapsavbrudd mye høyere for enslige kvinner enn for gifte/samboende kvinner, mens paritet (antall barn fra før) og alder hadde mindre betydning (1). Fra spørreskjema- og intervjuundersøkelser er det rapportert at sivilstand har større betydning for utfallet av valget mellom svangerskapsavbrudd og fødsel enn paritet, boforhold, inntekt, utdanningsnivå og alder (2-4).

I denne rapporten videreføres den norske registerstudien fra perioden 1979-90 med nye data fram til 2002. Registerdata er benyttet til å undersøke hvordan svangerskapsavbrudd varierte med sivilstand, paritet og alder blant gravide kvinner.

2 MATERIALE OG METODE

Analysegrunnlaget er data om svangerskapsavbrudd og fødsler (1990-2002) tilrettelagt av Statistisk sentralbyrå og Medisinsk fødselsregister.

2.1 Datagrunnlag

Fra 1990 og ut 2002 ble det registrert 766 597 fødsler og 188 688 svangerskapsavbrudd. Ekskludert er data fra 1995 fordi kategorien "samboer" manglet for sivilstand i fil for svangerskapsavbrudd. Ekskludert er også data med manglende opplysninger om alder (47 fødsler og 467 svangerskapsavbrudd) og ved alder under 15 år eller over 44 år (638 fødsler og 1 013 svangerskapsavbrudd). Etter disse eksklusjonene besto datagrunnlaget av 706 164 fødsler og 173 474 svangerskapsavbrudd (kvinner 15-44 år, 1990-94, 1996-2002).

2.2 Variabler

Alder ble kategorisert i 5-års aldersgrupper. Sivilstand ble kategorisert som "gift", "samboende" og "enslig". "Enslig" omfattet også "separert/skilt/enke/annet". Ved manglende opplysninger om sivilstand (1,1 % av fødslene og 6,2 % av svangerskapsavbruddene) ble sivilstand kodet til "enslig". Paritet ble kategorisert i fire grupper (0, 1, 2, og 3 eller flere barn) i innledende analyser. Ved manglende opplysninger om paritet (0,5 % av fødslene og 6,3 % av svangerskapsavbruddene) ble paritet kodet til "ingen barn". Ved manglende opplysninger om hjemstedsfylke (0,4 % av svangerskapsavbruddene og 0,1 % av fødslene) ble dataene utelatt fra de fylkesvise analysene.

2.3 Strategi for analyse

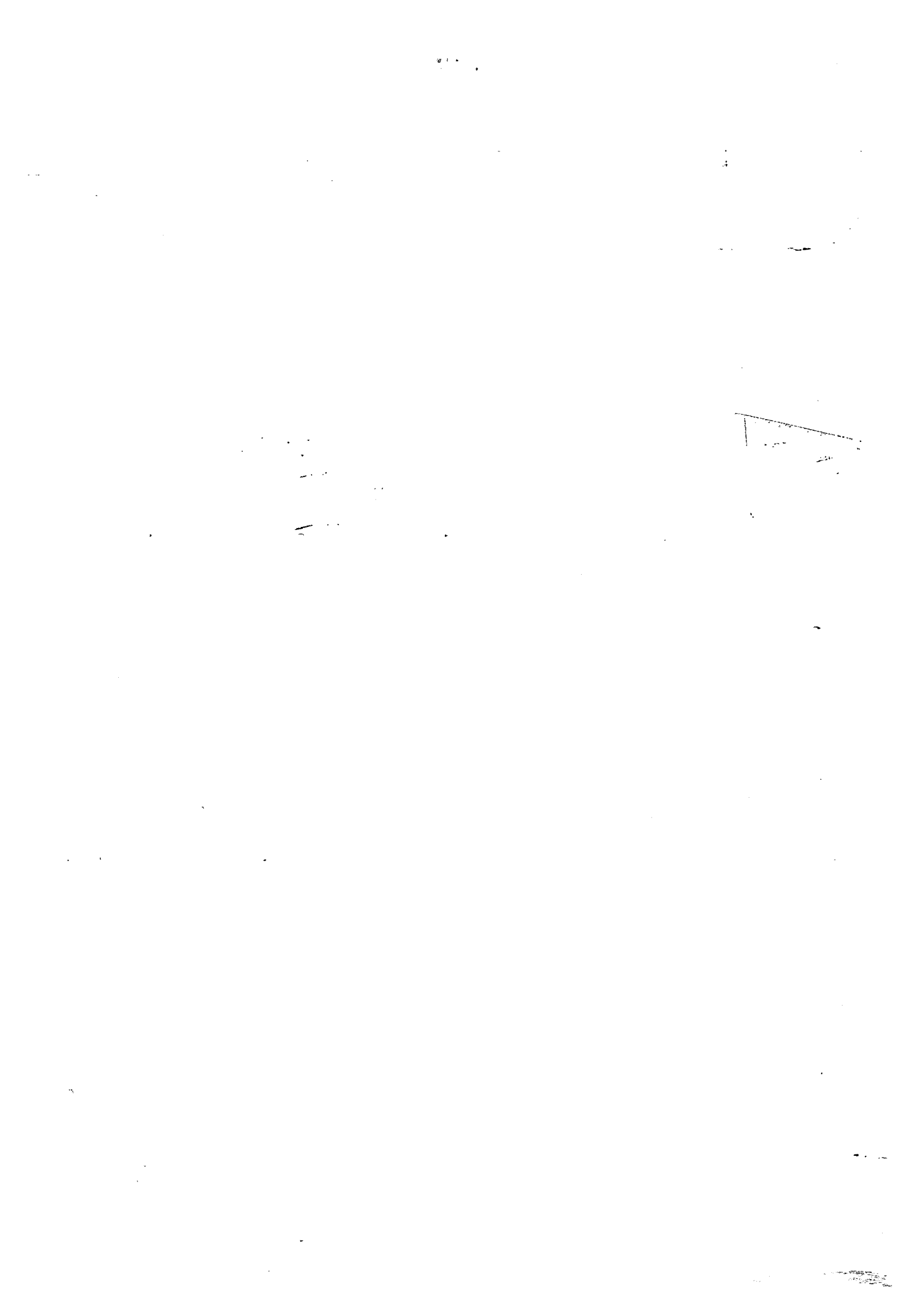
Dataene ble analysert i treårsintervaller med 1990 som referanseår. Populasjonen ble stratifisert etter sivilstand (gift/samboende/enslig), 5-års aldersgrupper (15-19 t.o.m. 40-44) og paritet (0, 1, 2, 3+), totalt 72 strata. Grupper med mer enn 2 % av svangerskapsavbrudd og/eller fødsler ble selektert for videre analyser.

2.4 Utfallsmål

Abortrate, fødselsrate og abortratio ble benyttet som utfallsmål. Abortrate og fødselsrate er insidens av henholdsvis svangerskapsavbrudd og fødsler per 1 000 kvinner (antallet tilfeller innenfor en periode dividert med antall kvinner etter alder). Antall samboende kvinner var ikke tilgjengelig fra Statistisk sentralbyrå, og abortrate og fødselsrate ble derfor beregnet som generelle rater og rater for gifte og ugifte kvinner. Aldersjusterte rater ble beregnet ved den direkte metode (5-års aldersgrupper) med tall for kvinner 15-44 år boende i Norge per 31.12. 1990 (generelt, gifte eller ugifte) som referanse. Abortratio er antall svangerskapsavbrudd i forhold til summen av antall svangerskap og svangerskapsavbrudd (i %).

2.5 Statistisk analyse

Estimater for relativ risiko (kohort tilnærming) ble beregnet med 95 % konfidensintervaller (5). Alle analyser er utført ved hjelp av SPSS for Windows (versjon 11.0).

3 RESULTATER

3.1 Økende gjennomsnittsalder ved svangerskapsavbrudd og fødsler

I løpet av studien økte gjennomsnittsalder for fødende kvinner fra 28,0 år (SD 5,0) i 1990 til 29,7 år (SD 5,0) i 2000-02, mens gjennomsnittsalder for førstegangsfødende økte fra 25,5 år (SD 4,5) til 27,4 år (SD 5,0). Gjennomsnittsalder for kvinner som gjennomførte svangerskapsavbrudd økte fra 26,2 år (SD 6,7) i 1990 til 27,2 år (SD 6,9) i 2000-02, tilsvarende tall for kvinner uten barn var 22,6 år (SD 4,9) og 23,1 år (SD 5,3).

3.2 Nedgang i antall svangerskapsavbrudd og fødsler

I løpet av studieperioden sank det gjennomsnittlige årlige antallet svangerskapsavbrudd fra 15 611 i 1990 til 13 933 i 2000-02, samtidig som gjennomsnittlig antall fødsler årlig sank fra 60 841 til 56 670 (kvinner 15-44 år).

Tabell 1 viser generell abortrate (A), abortrate for gifte kvinner (B) og abortrate for ugifte kvinner (C) over perioden 1990-2002. Den generelle abortraten var svakt nedadgående for kvinner 15-35 år, og relativt konstant for kvinner 35-44 år. For gifte kvinner 15-19 år og 20-24 år økte abortraten noe over perioden. Antallet gifte kvinner i alderen 15-19 åringer er svært lavt (5-600, under 0,5 % av kvinner 15-19 år) og endringer i denne aldersgruppen er derfor av liten betydning for den generelle abortraten i Norge. I de andre aldersgruppene gifte kvinner var abortraten konstant over tidsperioden. Abortraten var høyere for ugifte kvinner enn for gifte kvinner i hele perioden og i alle alderskategorier. Ugifte kvinner 20-29 år hadde høyest abortrate i hele perioden. Det ble registrert nedgang i abortrate for alle alderskategorier ugifte kvinner, bortsett fra kvinner 40-44 år hvor abortraten var konstant.

Tabell 1 Insidensrater for svangerskapsavbrudd 1990-2002 per 1000 kvinner

Alder (år)	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
(A) Abortrate, uavhengig av sivilstand					
15-19	17,2	16,2	15,3	15,9	15,6
20-24	29,5	28,2	25,8	26,0	27,5
25-29	22,8	22,5	21,1	19,8	19,6
30-34	14,9	15,6	15,9	15,6	15,4
35-39	10,5	10,3	10,2	10,4	10,8
40-44	4,2	4,3	3,9	4,1	4,3
15-44*	16,7	16,5	15,5	15,1	15,2
(B) Abortrate, gifte kvinner					
15-19	23,3	29,5	55,5	35,2	41,9
20-24	16,3	15,6	15,9	17,0	20,3
25-29	11,6	12,1	11,1	11,3	12,9
30-34	9,9	9,9	10,1	10,1	10,2
35-39	8,0	7,7	7,6	7,5	8,0
40-44	3,4	3,3	3,0	3,3	3,3
15-44**	8,3	8,2	7,8	7,8	8,3
(C) Abortrate, ugifte kvinner					
15-19	17,2	16,2	15,1	15,8	15,5
20-24	31,8	29,8	26,8	26,8	28,2
25-29	32,0	29,5	26,3	23,5	22,1
30-34	24,2	24,4	22,9	21,3	20,3
35-39	17,5	16,3	14,9	14,7	14,5
40-44	6,7	7,1	6,2	5,8	6,0
15-44***	23,7	22,6	20,6	19,6	19,1

* Aldersjustert med 1990-befolkningen av kvinner 15-44 år som standard

** Aldersjustert med 1990-befolkningen av gifte kvinner 15-44 år som standard

*** Aldersjustert med 1990-befolkningen av ugifte kvinner 15-44 år som standard

Den generelle fødselsraten for gifte og ugifte kvinner gikk noe ned i løpet av den studerte perioden, med størst nedgang blant kvinner 20-29 år (tabell 2 A). Fødselsraten var høyere for gifte kvinner enn for ugifte kvinner i hele perioden, og i alle alderskategorier med unntak av 40-44 år hvor fødselsratene var svært lave. Det ble observert økende fødselsrater for gifte kvinner 30 år og eldre, mens fødselsratene gikk tilbake for gifte kvinner under 30 år (tabell 2 B). Også for ugifte kvinner ble det observert økende fødselsrater for kvinner 30 år og eldre, og tilbakegang for kvinner under 30 (tabell 2 C).

Tabell 2 Insidensrater for fødsler 1990-2002 per 1000 kvinner

Alder (år)	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
(A) Fødselsrate, uavhengig av sivilstand					
15-19	12,4	11,6	10,1	8,9	8,0
20-24	85,5	77,8	69,2	62,7	57,2
25-29	143,6	135,6	131,5	124,2	118,3
30-34	102,0	104,9	109,3	111,2	113,2
35-39	36,9	40,1	45,1	48,4	50,6
40-44	5,9	6,9	7,8	8,8	9,2
15-44*	65,3	64,9	65,0	63,6	61,9
(B) Fødselsrate, gifte kvinner					
15-19	230,7	212,5	197,3	188,2	166,9
20-24	224,8	215,5	210,2	202,3	192,9
25-29	209,7	202,3	202,9	201,1	203,1
30-34	119,0	123,7	130,5	134,7	139,8
35-39	38,4	42,4	47,2	50,7	53,4
40-44	6,0	6,6	7,3	8,0	8,4
15-44**	88,6	87,0	86,6	86,1	86,5
(C) Fødselsrate, ugifte kvinner					
15-19	11,2	10,7	9,4	8,1	7,3
20-24	62,1	59,8	55,2	50,3	45,1
25-29	89,4	91,3	94,5	90,5	85,6
30-34	70,2	75,9	83,8	87,0	88,7
35-39	32,6	35,0	41,1	44,8	46,8
40-44	5,7	7,4	8,9	10,3	10,6
15-44***	46,0	48,4	50,8	50,0	48,0

* Aldersjustert med 1990-befolkningen av kvinner 15-44 år som standard

** Aldersjustert med 1990-befolkningen av gifte kvinner 15-44 år som standard

*** Aldersjustert med 1990-befolkningen av ugifte kvinner 15-44 år som standard

3.3 Flest svangerskapsavbrudd blant enslige, flest fødsler blant gifte/samboende

Tabell 3 viser hvordan antallet svangerskapsavbrudd og fødsler var fordelt blant kvinner i ulike grupper av sivilstand, alder og paritet, mens tabell 4 viser prosentvis fordeling. Markeringene i tabellen viser grupper som sto for mer enn 2 % av fødslene og/eller svangerskapsavbruddene. Av plasshensyn er aldersgruppen 15-19 år med paritet 2 og 3+ utelatt fra tabellene (færre enn 10 fødsler/svangerskapsavbrudd innenfor hver kategori av sivilstand i alle deler av studieperioden).

Tabell 3 Antall fødsler og aborter etter sivilstand, alder og paritet, 1990-2002

Sivil	Alder	Paritet	Fødsler (N)					Svangerskapsavbrudd (N):				
			1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
Gift	15-19	0	163	349	163	277	248	13	40	46	44	58
		1	21	57	27	27	33	6	11	8	11	11
	20-24	0	2931	6580	3157	3891	3728	106	267	166	243	301
		1	2033	4762	2233	2504	2147	159	332	138	191	222
		2	317	827	395	517	445	99	237	119	122	123
		3+	43	96	57	72	79	23	52	20	31	28
	25-29	0	5332	14172	8609	11927	10904	89	303	176	286	301
		1	6694	17495	10244	12777	10765	198	583	307	432	448
		2	2417	6530	3638	4809	3922	389	1040	561	685	658
		3+	491	1439	812	1115	1085	151	444	234	323	286
	30-34	0	2061	6319	4443	7446	7880	52	138	110	152	236
		1	4868	14264	9276	14100	14590	147	375	240	373	395
2		3882	10715	6958	9779	8887	496	1353	851	1236	1127	
3+		1179	3636	2251	3314	3340	307	938	579	832	764	
35-39	0	508	1705	1206	1941	2076	32	94	50	82	116	
	1	1186	3831	2830	4259	4862	82	270	151	225	239	
	2	1586	4971	3433	5225	5029	413	1189	677	988	913	
	3+	920	3105	2086	3117	3127	344	910	652	864	1004	
40-44	0	72	222	191	289	299	22	44	25	49	58	
	1	147	496	344	615	608	39	101	67	85	72	
	2	191	588	436	703	681	168	510	265	414	379	
	3+	280	853	572	849	867	161	435	263	462	451	
Samboer	15-19	0	702	1773	990	1324	1271	93	268	255	667	610
		1	40	109	58	94	59	24	65	38	83	61
	20-24	0	4947	14631	8914	11323	9741	454	1358	1056	1963	1933
		1	1258	4066	2826	3597	2946	243	821	475	770	750
		2	110	324	213	300	286	57	195	126	230	188
		3+	4	16	18	35	30	5	12	16	16	32
	25-29	0	3965	13231	10111	15446	14552	239	762	623	1102	1002
		1	2017	7603	6709	9956	9085	188	661	553	796	764
		2	374	1496	1347	2139	1928	139	465	463	745	629
		3+	49	209	181	294	339	27	130	120	185	197
	30-34	0	1233	4519	3961	6859	8080	54	221	173	387	434
		1	1199	4637	4558	8018	8739	77	282	261	500	491
2		469	1824	1663	3316	3415	85	373	385	761	748	
3+		135	482	439	832	898	34	173	179	351	364	
35-39	0	256	990	967	1800	2101	21	81	66	148	154	
	1	345	1414	1379	2618	3153	30	143	103	202	254	
	2	228	977	967	1756	2129	47	198	208	429	476	
	3+	149	443	388	811	973	31	134	131	289	327	
40-44	0	30	119	119	248	288	7	25	16	43	33	
	1	39	183	191	401	425	13	41	35	84	86	
	2	45	188	192	340	389	24	77	62	143	175	
	3+	39	158	123	275	355	22	63	41	114	127	
Enslig	15-19	0	932	2570	1376	1682	1455	2367	6266	3527	5164	5159
		1	22	77	40	50	50	117	221	121	179	181
	20-24	0	1986	5659	2812	3293	2859	2857	8025	4412	5820	5929
		1	369	1112	655	839	733	690	2109	1198	1327	1358
		2	44	132	92	98	115	138	400	234	242	232
		3+	7	12	15	14	16	21	36	19	14	33
	25-29	0	872	2551	1380	1917	1751	1251	3457	2095	2827	2700
		1	357	1259	836	1130	1050	548	1955	1208	1515	1382
		2	115	425	303	416	357	319	985	603	788	697
		3+	26	124	94	113	136	70	266	176	200	173
	30-34	0	378	1120	599	955	1041	354	1138	722	1140	1149
		1	204	727	505	911	883	305	947	691	950	1010
2		121	374	323	533	515	262	946	641	854	865	
3+		47	210	182	286	319	133	385	285	368	409	
35-39	0	124	395	256	426	478	141	416	240	324	377	
	1	79	298	213	377	447	139	423	302	466	459	
	2	77	244	174	313	283	200	566	375	553	623	
	3+	66	163	147	274	299	101	335	208	345	390	
40-44	0	16	66	49	97	114	28	124	73	91	95	
	1	7	55	43	80	93	37	126	91	136	148	
	2	14	54	44	89	99	71	241	139	178	216	
	3+	19	57	61	104	115	45	138	109	131	180	
Totalt antall			60841	180098	119879	175337	170009	15611	45735	28566	41764	41798
Årlig snitt			60841	60033	59940	58446	56670	15611	15245	14283	13921	13933

3.4 Endringer i abortratio etter 1990

Gjennom hele perioden endte rundt 20 % av alle svangerskap med abort (tabell 6). Det var liten forskjell i abortratio for kvinnene som inngikk i analysene (17 strata) sammenliknet med hele populasjonen av kvinner 15-44 år (36 strata).

For gifte og samboende kvinner var fødsel det absolutt vanligste svangerskapsutfallet, med abortratio 3-7 % i aldersgruppene 25-39 år for kvinner med ingen eller ett barn. For enslige var situasjonen motsatt. De aller fleste svangerskap blant enslige kvinner endte med svangerskapsavbrudd, med abortratio på nesten 80 % for de yngste kvinnene sist i perioden. I de følgende avsnittene beskrives hvordan abortratio har variert for forskjellige grupper kvinner etter 1990.

Tabell 6 Utvikling i abortratio 1990-2002

Sivilstand	Alder	Paritet	Abortratio (%)				
			1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
Gift	20-24	0-1	5,1	5,0	5,3	6,4	8,2
		25-29	0-1	2,3	2,7	2,5	2,8
	30-34	2+	15,7	15,7	15,2	14,5	15,9
		0-1	2,8	2,4	2,5	2,4	2,7
	35-39	2+	13,7	13,8	13,4	13,6	13,4
		0-1	6,3	6,2	4,7	4,7	4,9
Samboer	20-24	2+	23,2	20,6	19,4	18,2	19,0
		0-1	10,1	10,4	11,5	15,5	17,5
	25-29	0-1	6,7	6,4	6,5	7,0	7,0
		30-34	0-1	5,1	5,2	4,8	5,6
	30-34	2+	16,5	19,1	21,2	21,1	20,5
		0-1	72,3	71,0	72,0	75,5	78,0
Enslig	20-24	0-1	60,1	59,9	61,8	63,4	67,0
		25-29	0-1	59,4	58,7	59,8	58,8
	25-29	2+	73,4	69,5	66,2	65,1	63,8
		30-34	0-1	53,1	53,0	56,1	52,8
	30-34	2+	70,2	69,5	64,7	59,9	60,4
		Vektet snitt*		19,4	19,2	18,2	18,0
Totalt gjennomsnitt**			20,4	20,3	19,2	19,2	19,7

*Gjennomsnitt for utvalgte strata

**Gjennomsnitt for hele populasjonen

3.4.1 Gifte kvinner

For gifte kvinner med ingen eller ett barn ble det observert svakt økende abortratio i aldersgruppen 20-24 år, fra 5 % i 1990 til 8 % i 2000-02. I hele perioden var abortratio 2-3 % for gifte kvinner 25-34 år med ingen eller ett barn og 5-6 % for gifte kvinner 35-39 år med ingen eller ett barn. Dette vil si at minst 95 % av alle svangerskap blant gifte kvinner 25-39 år og paritet 0/1 endte med fødsel.

For gifte kvinner med to eller flere barn ble det observert svak nedgang i abortratio i aldersgruppen 20-24 år (fra 25 % til 22 %), og konstante rater i aldersgruppen 25-29 år (i overkant av

15 %). Abortratio var konstant for gifte kvinner 30-34 år med to eller flere barn (drøyt 13 %) og nedadgående for gifte kvinner 35-39 år med to eller flere barn (fra 23 % i 1990 til 19 % i 2000-02). I alle alderskategorier av gifte kvinner med to eller flere tidligere barn endte minst fire av fem svangerskap med fødsel.

3.4.2 Samboende kvinner

For samboende kvinner med ingen eller ett barn var tendensen den samme som for gifte kvinner med ingen eller ett barn, med økende abortratio for samboende kvinner 20-24 år (fra 10 % til 18 %) og konstante rater for samboende kvinner 25-29 år (i underkant av 7 %) og for samboende kvinner 30-34 år (drøyt 5 %). Abortratio økte noe for samboende kvinner 30-34 år med to eller flere barn, fra 17 % i 1990 til 21 % i 2000-02. Minst 80 % av alle svangerskap blant samboende kvinner endte med fødsel.

3.4.3 Enslige kvinner

Abortratioene var gjennomgående høye for enslige kvinner. For alle aldersgrupper og i hele studieperioden endte 60-80 % av alle graviditeter blant enslige kvinner med svangerskapsavbrudd. Det ble observert økende abortratio for enslige kvinner uten barn i aldersgruppene 15-19 år og 20-24 år, henholdsvis fra 72 % til 78 % og fra 60 % til 67 % i perioden fra 1990 til 2000-02. Abortratio var konstant over tidsperioden for enslige kvinner uten barn i aldersgruppene 25-29 år og 30-34 år, henholdsvis 59 % og 53 %. Det ble registrert nedgang i abortratio for enslige kvinner 25-29 år og 30-34 år med to eller flere barn, henholdsvis fra 73 % til 64 % og fra 70 % til 60 % i løpet av perioden fra 1990 til 2000-02.

3.5 Hvem valgte svangerskapsavbrudd?

Tabell 6 viser at abortratio var konstant og rundt 20 % i hele perioden etter 1990 for totalpopulasjonen kvinner 15-44 år. Videre viser tabell 6 at abortratio gjennomgående var høyest for enslige og lavest for gifte kvinner, og at abortratio for samboende kvinner var betydelig lavere enn for enslige kvinner, men høyere enn for gifte.

I de følgende analysene er risikoestimer benyttet for å se nærmere på hva som karakteriserte kvinner som valgte svangerskapsavbrudd i årene 2000-02 (tabell 7).

Tabell 7 Relativ risiko (RR) for svangerskapsavbrudd for gravide kvinner. Kolonne A: sammenlignet med gifte kvinner, alder 30-34 år og paritet 0-1. Kolonne B: sammenlignet med kvinner med samme alder og sivilstand, men med paritet 0-1.

	Paritet	Fødsler n	Aborter n	Abortratio %	Kolonne A RR (95 % KI)	Kolonne B RR (95 % KI)
Gift	20-24 0-1	5875	523	8,2	2,99 (2,67-3,35)	1
	25-29 0-1	21669	749	3,3	1,2 (1,1-1,4)	1
	2+	5007	944	15,9	5,8 (5,3-6,4)	4,8 (4,3-5,2)
	30-34 0-1	22470	631	2,7	1	1
	2+	12227	1891	13,4	4,9 (4,5-5,4)	4,9 (4,5-5,4)
	35-39 0-1	6938	355	4,9	1,8 (1,6-2,0)	1
	2+	8156	1917	19,0	7,0 (6,4-7,6)	3,9 (3,5-4,4)
	Samboer	20-24 0-1	12687	2683	17,5	6,4 (5,9-7,0)
	25-29 0-1	23637	1766	7,0	2,5 (2,3-2,8)	
	30-34 0-1	16819	925	5,2	1,9 (1,7-2,1)	1
	2+	4313	1112	20,5	7,5 (6,8-8,2)	3,9 (3,6-4,3)
Enslig	15-19 0-1	1505	5340	78,0	28,6 (26,4-30,9)	
	20-24 0-1	3592	7287	67,0	24,5 (22,7-26,5)	
	25-29 0-1	2801	4082	59,3	21,7 (20,1-23,5)	1
	2+	493	870	63,8	23,4 (21,4-25,5)	1,08 (1,03-1,13)
	30-34 0-1	1924	2159	52,9	19,4 (17,8-21,0)	1
	2+	834	1274	60,4	22,1 (20,3-24,1)	1,14 (1,09-1,20)

3.5.1 Betydning av sivilstand

Sivilstand enslig var den viktigste risikofaktoren for svangerskapsavbrudd. For enslige kvinner var risiko for svangerskapsavbrudd 20-30 ganger høyere enn risiko for kvinner i referansegruppen (gifte kvinner 30-34 år med ingen eller ett barn) (tabell 7, kolonne A). Samboende kvinner 25-34 år (ingen eller ett barn) hadde omtrent fordoblet risiko for svangerskapsavbrudd sammenliknet med referansegruppen. Samboende kvinner hadde altså høyere risiko for svangerskapsavbrudd enn gifte kvinner innenfor samme alders- og paritetsgrupper, men betydelig lavere risiko enn enslige kvinner.

3.5.2 Betydning av paritet

Kolonne B (tabell 7) viser betydningen av paritet innenfor de enkelte gruppene av alder og sivilstand. For gifte og samboende kvinner økte risiko for svangerskapsavbrudd med en faktor fra fire til fem med økende paritet. For enslige kvinner hadde paritet liten betydnings siden økende paritet (fra 0/1 til 2+) bare førte til 10 % økning i risiko for svangerskapsavbrudd.

3.5.3 Betydning av alder

Alder hadde underordnet betydning som risikofaktor for svangerskapsavbrudd (tabell 7, kolonne A). De følgende analysene gjelder kvinner uten barn.

For både gifte og samboende kvinner var risiko for svangerskapsavbrudd lavest for kvinner 30-34 år. For gifte kvinner 35-39 år var risiko en faktor 1,8 høyere enn for gifte kvinner 30-34 år. For gifte/samboende kvinner 25-29 år var estimatet noe høyere (faktor 1,2/1,3) enn for kvinner 30-34 år med samme sivilstand. Tilsvarende faktor for gifte/samboende kvinner 20-24 år var 3,0/3,4.

Risikoestimatet for enslige kvinner viste enda mindre variasjon med alder, med en relativ risiko på 19,4 for enslige kvinner 30-34 år, økende med synkende alder til 28,6 for enslige kvinner 15-19 år (en faktor 1,5).

Analysene viste altså at risiko for svangerskapsavbrudd varierte lite med alder innenfor hver sivilstand sammenliknet med variasjonen med paritet, med unntak av at risiko var forhøyet for de yngste gifte/samboende kvinnene (20-24 år).

3.6 Fylkesvise analyser

Fylkesvise analyser i utvikling av abortratio over tid for ulike grupper kvinner er vist i tabellene 8-11.

3.6.1 Høyest gjennomsnittlig abortratio i Oslo

Det ble registrert til dels store fylkesvise variasjoner i abortratio for kvinner 15-44 år, med lav abortratio i Agderfylkene, Rogaland, og Sogn og Fjordane, og høy abortratio i Oslo sammenliknet med landsgjennomsnittet (20 % i hele perioden) (tabell 8). For Oslo gikk abortratio tilbake fra 31 % i 1990 til 24 % i 2000-02, mens endringene i landets øvrige fylker var ubetydelige.

Tabell 8 Abortratio fylkesvis, kvinner 15-44 år

	Abortratio (%)				
	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
Østfold	19,5	20,1	20,3	20,7	21,0
Akershus	21,1	21,1	18,8	19,8	20,0
Oslo	31,0	30,7	28,1	25,6	24,1
Hedmark	21,0	21,5	20,4	21,8	22,0
Oppland	19,7	20,3	21,5	20,4	21,0
Buskerud	20,6	21,4	20,0	19,4	20,8
Vestfold	19,9	20,9	19,3	20,7	21,6
Telemark	19,6	19,6	18,9	20,3	20,8
Aust-Agder	15,9	14,4	14,9	15,0	15,6
Vest-Agder	12,4	12,7	13,7	14,3	14,7
Rogaland	13,3	13,2	13,2	13,3	14,9
Hordaland	17,2	16,5	15,6	16,3	16,5
Sogn og Fjordane	15,2	13,9	13,3	13,1	14,6
Møre og Romsdal	16,3	15,8	14,5	14,4	15,4
Sør-Trøndelag	20,9	19,7	19,2	18,7	20,4
Nord-Trøndelag	16,3	17,3	15,7	17,0	16,9
Nordland	21,9	21,1	20,3	20,6	22,0
Troms	22,8	22,3	21,9	21,6	23,9
Finnmark	23,7	22,4	21,9	22,8	24,0
Totalt	20,4	20,3	19,2	19,2	19,7
Fødsler (n)	60841	180098	119879	175337	170009
Aborter (n)	15611	45735	28566	41764	41798

3.6.2 Lavest abortratio for enslige 15-19 år i Vest-Agder og Finnmark

For enslige gravide kvinner i alderen 15-19 år med ingen eller ett barn ble det registrert en økende tendens til å velge svangerskapsavbrudd, med økning i abortratio fra 71 % i 1990 til 78 % i 2000-02 (tabell 9). Økende abortratio for enslige tenåringsjenter ble observert i alle landets fylker, med gjennomgående høyest abortratio i Oslo og Akershus. Abortratio for tenåringsjenter var lavt i forhold til landsgjennomsnittet i Vest-Agder (hele perioden) og Finnmark (1990-99). For Finnmark ble det observert økende abortratio for denne aldersgruppen fra 1997-99 til 2000-02, og i siste periode var abortratio for dette fylket som for landet sett under ett.

Tabell 9 Abortratio fylkesvis, enslige kvinner 15-19 år, paritet 0-1

	Abortratio (%)				
	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
Østfold	74,4	72,2	71,4	78,3	80,2
Akershus	83,1	83,4	85,0	84,9	87,2
Oslo	85,7	85,1	84,9	82,0	88,1
Hedmark	71,1	77,7	76,7	75,3	83,8
Oppland	77,7	79,5	84,2	84,1	85,8
Buskerud	72,4	77,7	72,9	76,2	81,1
Vestfold	64,2	71,5	71,4	74,1	80,5
Telemark	70,3	70,1	73,8	79,3	77,5
Aust-Agder	72,4	67,0	68,1	65,2	72,7
Vest-Agder	60,7	56,4	67,1	60,7	62,0
Rogaland	64,7	60,7	63,3	62,8	72,7
Hordaland	62,6	60,8	61,2	69,8	71,0
Sogn og Fjordane	74,6	72,4	70,9	73,3	82,8
Møre og Romsdal	68,9	68,3	65,1	65,5	72,0
Sør-Trøndelag	70,9	69,5	67,7	71,3	81,7
Nord-Trøndelag	67,0	60,5	65,0	73,1	72,9
Nordland	73,2	66,7	70,8	74,6	75,8
Troms	68,4	66,7	68,9	71,1	76,6
Finnmark	56,2	59,7	62,7	62,2	78,0
Totalt	71,3	70,5	71,0	73,4	78,3
Fødsler (n)	934	2617	1404	1701	1450
Aborter (n)	2322	6255	3436	4700	5227

3.6.3 Høyest abortratio blant enslige kvinner 20-34 år i Oslo

For enslige kvinner i aldersgruppen 20-34 år med ingen eller ett barn var abortratio konstant over studieperioden (tabell 10). Oslo hadde høyest abortratio i perioden 1990-99, men med økende fødselstall og nedadgående aborttall fra 1997-99 til 2000-02, nærmet abortratio seg landsgjennomsnittet i den siste perioden. I 2000-02 var abortratio for enslige kvinner 20-34 år med ingen eller ett barn lavest i Vest-Agder, Nord-Trøndelag og Finnmark, disse fylkene hadde abortratio under landsgjennomsnittet også tidligere i studieperioden.

Tabell 10 Abortratio fylkesvis, enslige kvinner 20-34 år, paritet 0-1

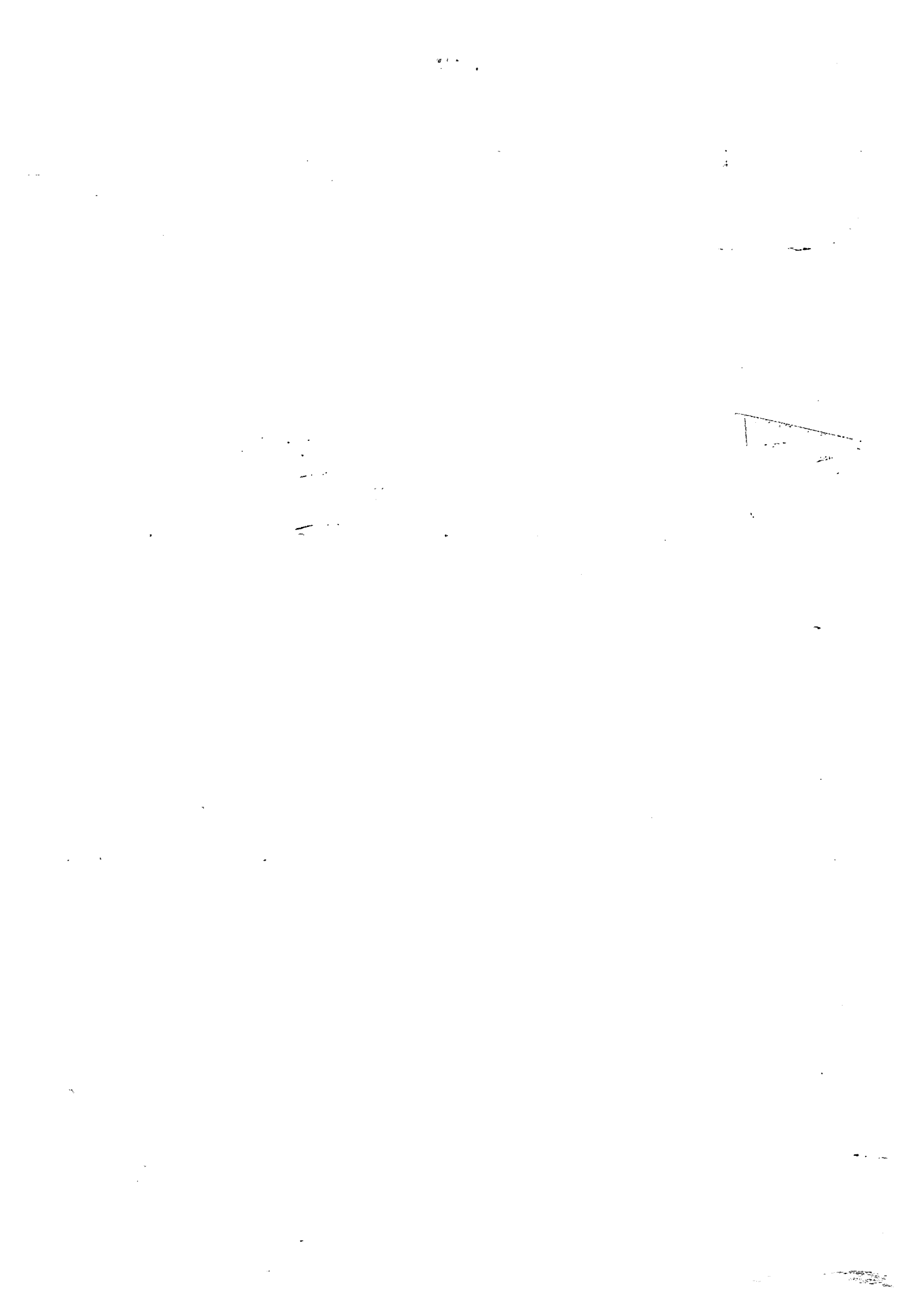
	Abortratio (%)				
	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
Østfold	56,9	55,5	53,8	56,1	63,4
Akershus	64,2	65,7	65,1	68,3	68,1
Oslo	72,0	72,4	73,0	70,2	65,3
Hedmark	66,9	61,3	63,4	60,5	67,5
Oppland	58,7	61,8	64,1	66,7	65,3
Buskerud	60,8	62,5	61,9	59,9	65,8
Vestfold	50,9	55,0	62,1	62,7	67,4
Telemark	49,1	54,9	52,9	60,2	63,1
Aust-Agder	42,9	42,2	48,3	51,0	55,6
Vest-Agder	47,3	45,0	49,5	49,6	50,0
Rogaland	49,7	49,6	53,2	52,5	53,6
Hordaland	54,9	52,2	55,5	53,3	56,2
Sogn og Fjordane	55,8	50,0	51,8	50,6	55,9
Møre og Romsdal	50,1	50,2	52,7	46,1	56,0
Sør-Trøndelag	60,1	54,2	61,4	57,9	68,3
Nord-Trøndelag	43,2	46,7	49,2	56,2	51,2
Nordland	57,6	56,6	54,9	54,6	59,5
Troms	50,5	51,3	53,3	60,9	61,5
Finnmark	48,1	47,5	47,4	50,5	52,0
Totalt	59,0	58,6	60,3	59,9	61,8
Fødsler (n)	4164	12413	6783	9037	8287
Aborter (n)	5999	17599	10291	13501	13434

3.6.4 Lavest abortratio for gifte/samboende kvinner 20-34 år i Agderfylkene og på Vestlandet

For gifte og samboende kvinner i alderen 20-34 år med ingen eller ett barn var abortratio svakt økende i løpet av perioden, fra 4,9 % i 1990 til 6,5 % i 2000-02 (tabell 11). Abortratio var betydelig høyere i Oslo enn i resten av landet i hele den studerte perioden, med en topp på 11 % i 1991-93, nedadgående til 9,2 % i 2000-02. Abortratioene var gjennomgående lave i Agderfylkene, Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane, men i alle disse fylkene ble det registrert en økende tendens, slik at de fylkesvise forskjellene ble betydelige mindre i løpet av studieperioden.

Tabell 11 Kvinner 20-34 år, gift/samboende, paritet 0-1

	Abortratio (%)				
	1990	1991-93	1994/96	1997-99	2000-02
Østfold	3,9	3,8	5,1	7,0	7,0
Akershus	6,6	5,6	5,2	6,2	6,5
Oslo	10,0	11,0	9,5	9,6	9,2
Hedmark	3,4	3,8	4,8	7,6	7,0
Oppland	4,7	4,7	7,0	6,5	7,1
Buskerud	6,0	5,6	5,8	7,0	6,9
Vestfold	3,4	4,8	5,0	5,9	6,5
Telemark	4,9	4,9	4,8	5,5	6,1
Aust-Agder	3,0	2,4	3,5	3,7	4,0
Vest-Agder	1,6	1,7	3,1	4,0	4,9
Rogaland	2,7	3,1	2,9	3,7	4,4
Hordaland	2,3	3,0	3,5	4,6	5,1
Sogn og Fjordane	1,8	3,5	4,9	4,9	5,1
Møre og Romsdal	3,8	3,1	3,1	4,4	4,8
Sør-Trøndelag	5,4	5,4	5,0	5,8	6,6
Nord-Trøndelag	4,0	5,0	4,2	5,0	5,3
Nordland	3,2	3,4	6,0	6,9	7,8
Troms	7,2	6,8	7,6	7,3	8,8
Finnmark	4,5	4,6	6,3	8,2	8,6
Totalt	4,9	5,1	5,4	6,2	6,5
Fødsler (n)	38510	112206	75000	107759	102706
Aborter (n)	2004	6088	4258	7157	7192

4 DISKUSJON

Resultatene viser at abortratene og fødselsratene har vært nedadgående etter 1990. Tydeligst var tilbakegangen i fødselsrater for kvinner under 25 år. Abortratio har vært konstant og rundt 20 % i hele perioden, og med unntak av at Oslo hadde betydelig høyere abortratio enn landsgjennomsnittet først i perioden ble det registrert relativt små fylkesvise forskjeller. Enslige kvinner valgte mye oftere svangerskapsavbrudd enn gifte kvinner og paritet hadde større betydning for risiko for svangerskapsavbrudd enn alder.

4.1 Komplette datagrunnlag

Rapporten er basert på data om alle svangerskap og svangerskapsavbrudd blant kvinner 15-44 år i Norge 1990-94, 1996-2002.

Data for alder var nærmest komplette både i Medisinsk fødselsregister og Statistisk sentralbyrå. Data manglet om sivilstand og paritet for henholdsvis 1,1 % og 1,3 % av fødsleene. For svangerskapsavbruddene manglet data for 6,2 % i sivilstand og for 6,3 % i paritet. Ved manglende data for sivilstand ble sivilstand kodet til "enslig" og ved manglende paritet ble paritet kodet til "paritet 0". Denne rekodingen påvirket resultatene i liten grad, da re-analyse av datamaterialet med inklusjon bare av data som var komplette for både sivilstand og paritet ga de samme risikoestimer som beregninger med rekodet komplett datasett (data ikke vist).

4.2 Generell abortratio konstant etter 1979

Gjennomsnittlig abortratio etter 1990 var rundt 20 %, den samme som for perioden 1979-90 (1). Gjennomsnittlig abortratio i Sverige (22 % i 1994) (6) og England (20 % i 1995) (7) var på samme nivå som i Norge, mens en høyere abortratio er rapportert fra USA, nedadgående fra 28 % til 26 % fra 1990 til 1996 (8).

4.3 Abortratio for tenåringsjenter

Abortratio for enslige kvinner med ingen eller ett barn økte fra 72 % i 1990 til 78 % i 2000-02, tross sterk nedgang i antallet aborter i denne gruppen (28 %). Økningen skyldtes en enda sterkere tilbakegang i fødselstallet (47 %).

For sammenlikning med studier fra andre land hvor det ikke er skilt mellom ulike kategorier av sivilstand og paritet, beregnet vi også abortratio for tenåringsjentene uten hensyn til sivilstand og paritet. Gjennomsnittlig abortratio for 15-19 åringene økte fra 58 % i 1990 til 66 % i 2000-02 (sterkere tilbakegang i antall fødsler enn i antall svangerskapsavbrudd). Finske jenter 15-19 år hadde lavere abortratio enn de norske tenåringsjentene, rundt 55 % i perioden 1990-1999 (9). Finland hadde omtrent samme fødselsrate for tenåringsjentene som Norge, men lavere abortrate. I 1994 hadde svenske tenåringsjenter en abortratio i overkant av 70 % (6), og samme abortrate som norske tenåringsjenter (10). Amerikanske tenåringsjenter (8) hadde betydelig lavere abortratio (rundt 35 % for 15-17-åringer og 18-19-åringer, 1990-96) enn norske og finske jenter. Forskjellen skyldtes først og fremst høye fødselsrater blant amerikanske jenter (i underkant av 40 per 1 000 for 15-17-åringer og hele 90 per 1 000 kvinner for 18-19-åringer). Til sammenlikning sank fødselsraten for norske 15-19-åringer fra 12 til 8 per 1 000 fra 1990 til 2000-02.

4.4 Abortratio for kvinner 20-24 år

For alle kategorier av sivilstand ble det registrert økende abortratio for kvinner i alderen 20-24 år fra 1990 til 2000-02. Som for tenåringsjentene kom økningen i abortratio til tross for en nedgang i tallet svangerskapsavbrudd, fordi antallet fødsler gikk enda sterkere tilbake. For kvinner 20-24 år uavhengig av sivilstand og paritet økte abortratio fra 26 % i 1990 til 33 % i 2000-02 (data ikke vist). I løpet av perioden gikk antallet svangerskapsavbrudd i denne aldersgruppen tilbake med 24

%, mens antallet fødsler gikk tilbake med 45 %. For amerikanske kvinner 20-24 år var abortratio på samme nivå som for de norske i 1990-årene (stabilt rundt 32 %) (8), men både abortrate og fødselsrate var høyere sammenliknet med rater for norske kvinner i samme alder.

4.5 Enslige kvinner velger oftere svangerskapsavbrudd

Insidensrater for svangerskapsavbrudd var betydelig høyere for ugifte kvinner enn for gifte kvinner, i samsvar med en tidligere norsk studie (11). Høyere abortrater for ugifte kvinner sammenliknet med for gifte kvinner er også vist fra USA 1976-99 (8) og Canada 1974-94 (12).

Resultatene i foreliggende studie viste videre at mer enn halvparten av enslige kvinner som ble gravide tok abort, mens de aller fleste gifte/samboende kvinner som ble gravide valgte å føde barnet (80-95 % i ulike kategorier av alder og paritet).

Den faktoren som ga størst risiko for svangerskapsavbrudd i denne studien og i en tidligere registerstudie fra Norge (1979-90) var det å være enslig (1). For gifte og samboende kvinner økte risiko for svangerskapsavbrudd ved alder under 25 år, men utover dette hadde alder liten betydning. Gifte/samboende kvinner med to eller flere barn hadde forhøyet risiko for svangerskapsavbrudd sammenliknet med kvinner med ingen eller ett barn innenfor samme aldersgruppe. Sivilstand hadde altså størst betydning for risiko for svangerskapsavbrudd, fulgt av paritet og alder. Til tross for at data for svangerskapsavbrudd og fødsler registreres også i de andre skandinaviske landene (10), resulterte vårt litteratursøk bare i én annen skandinavisk undersøkelse basert på registerdata (6). Studien (Sverige, 1994) viste at abortratio var lavest for kvinner med ett barn fra før.

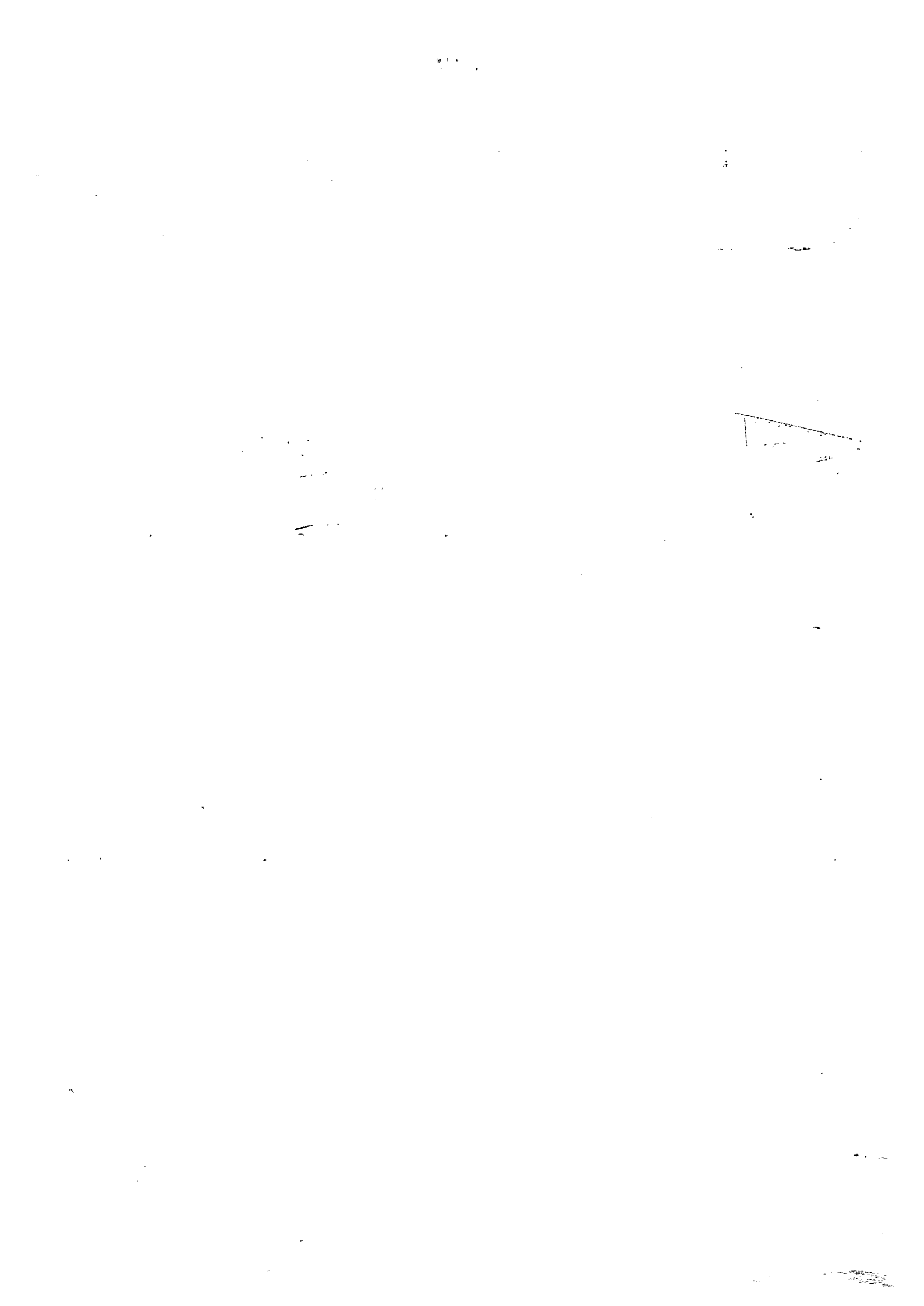
I intervju- og spørreskjemaundersøkelser hvor fødende og abortsøkende kvinner kontaktes direkte kan det hentes inn mer omfattende informasjon. En norsk intervjubasert studie (multivariabel analyse) viste at sivilstand var den viktigste risikofaktoren svangerskapsavbrudd, fulgt av paritet, boforhold, tidligere erfaring med svangerskapsavbrudd og til sist alder (2). I en dansk studie var også det å være enslig forbundet med størst risiko for svangerskapsavbrudd (3). I en annen dansk undersøkelse ble gravide kvinner inndelt i fire grupper; kvinner med planlagte svangerskap som ønsket å fullføre, kvinner med ikke-planlagte svangerskap som ønsket å fullføre; kvinner med planlagte svangerskap som ikke ønsket å fullføre, og kvinner med ikke-planlagte svangerskap som ikke ønsket å fullføre (4). Det var små forskjeller i alder, boforhold og sivilstand mellom ikke-planleggerne og planleggerne som ønsket å fullføre (univariable analyser), mens andelen enslige var mye høyere blant kvinnene som ikke ønsket å fullføre svangerskapet. I en fransk tverrsnittstudie (spørreskjemabasert) ble kvinner som hadde gjennomført svangerskapsavbrudd sammenliknet med kvinner som ikke hadde planlagt siste svangerskap, men allikevel valgte å fullføre (13). For denne studien ble 14 704 kvinner kontaktet, men data fra bare 645 kvinner inngikk i analysegrunnet (analysert i tre aldersstrata). Sivilstand enslig var forbundet med høyere odds for svangerskapsavbrudd bare for kvinner under 25 år, mens paritet 2+ ga signifikant høyere odds for svangerskapsavbrudd enn paritet 0-1 bare for kvinner 25-34 år.

4.6 Fylkesvise forskjeller

Oslo skilte seg ut som fylket med høyest generell abortratio først i 1990-årene, men i løpet av studieperioden ble de fylkesvise forskjellene mindre. For enslige kvinner 15-19 år med paritet 0-1 økte abortratio i alle landets fylker over perioden, mindre i Oslo enn i andre fylker. For enslige kvinner 20-34 år gikk abortratio tilbake i Oslo, mens det ble registrert en økende tendens ellers i landet. For gift/samboende kvinner 20-34 år med paritet 0-1 ble det over perioden registrert svakt økende abortratio i de fleste av landets fylker, men svak tilbakegang i Oslo. For denne gruppen kvinner var Oslo det fylket som hadde høyest abortratio også i 2000-02, med en abortratio som lå 40 % over landsgjennomsnittet.

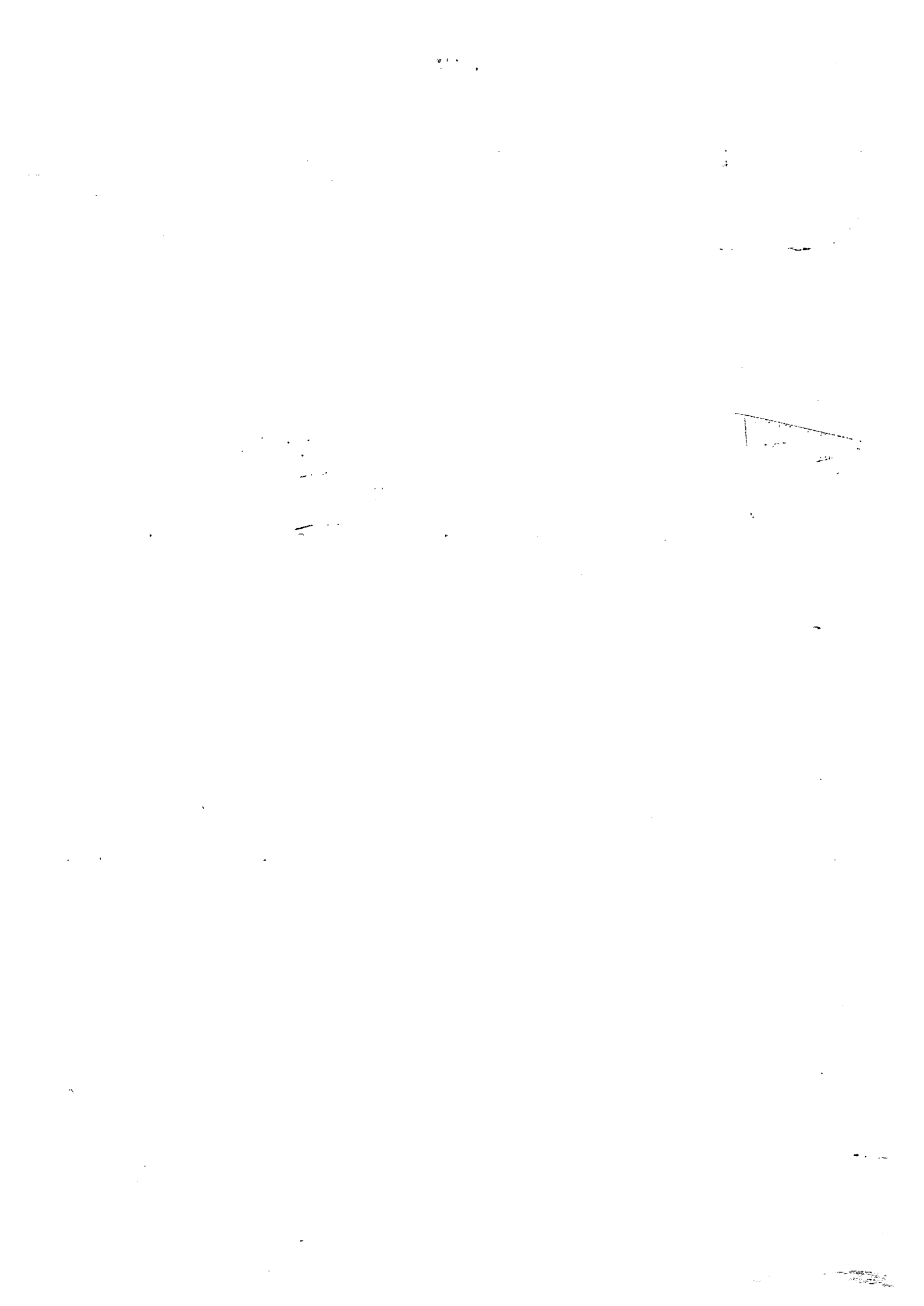
5 KONKLUSJON

I perioden 1990-2002 endte de fleste svangerskap blant enslige kvinner med svangerskapsavbrudd, mens de aller fleste svangerskap blant gifte og samboende kvinner endte med fødsel. Abortratio økte noe for de yngste kvinnene (15-24 år), men ellers ble det observert bare ubetydelige endringer. 80-97 % av svangerskap blant gifte og samboende kvinner endte med fødsel, mens 50-80 % av svangerskap blant enslige kvinner endte med svangerskapsavbrudd. De fylkesvise forskjellene som ble observert tidlig i 1990-årene gikk tilbake i løpet av studieperioden. Den gjennomsnittlige andelen svangerskap som endte med svangerskapsavbrudd har vært konstant helt siden 1979 (20 %). De store endringene som norske kvinner har opplevd etter 1979, som økt deltagelse i arbeidslivet, økt utdanningsnivå, tilgang til nye prevensjonsmetoder, utsettelse av barnefødsler, endret familiestruktur og bedre permisjonsordninger ved barnefødsler, har ikke påvirket abortratio.

6 OVERSIKT OVER TABELLER

1. Antall fødsler og svangerskapsavbrudd etter sivilstand, alder og paritet, 1990-2002
2. Prosentvis fordeling av fødsler og svangerskapsavbrudd etter sivilstand, alder og paritet, 1990-2002
3. Andel (%) av fødsler og svangerskapsavbrudd innenfor 17 utvalgte strata
4. Insidensrater for svangerskapsavbrudd 1990-2002. Kvinner 15-44 år
5. Insidensrater for fødsler 1990-2002. Kvinner 15-44 år
6. Utvikling i abortratio 1990-2002 for utvalgte strata
7. Relativ risiko (RR) for svangerskapsavbrudd blant gravide kvinner
8. Abortratio fylkesvis. Kvinner 15-44 år
9. Abortratio fylkesvis, enslige kvinner 15-19 år, paritet 0-1
10. Abortratio fylkesvis, enslige kvinner 20-34 år, paritet 0-1
11. Abortratio fylkesvis, gifte/samboende kvinner 20-34 år, paritet 0-1

7 REFERANSER

1. Skjeldestad FE, Borgan JK, Daltveit AK, Nymoene EH. Induced abortion. Effects of marital status, age and parity on choice of pregnancy termination. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1994; 73: 255-60.
2. Skjeldestad FE. When pregnant - why induced abortion? *Scand J Soc Med* 1994; 22: 68-73.
3. Rasch V, Wielandt H, Knudsen LB. Living conditions, contraceptive use and the choice of induced abortion among pregnant women in Denmark. *Scand J Public Health* 2002; 30: 293-9.
4. Rasch V, Knudsen LB, Wielandt H. Pregnancy planning and acceptance among Danish pregnant women. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2001; 80: 1030-5.
5. Altman DG. Comparing risks. *Practical statistics for medical research*. London: Chapman & Hall 1999:266-71.
6. Tullberg BS, Lummaa V, V. Induced abortion ratio in modern Sweden falls with age, but rises again before menopause. *Evol Hum Behav* 2001; 22: 1-10.
7. Raleigh VS. Abortion rates in England in 1995: comparative study of data from district health authorities. *BMJ* 1998; 316: 1711-2.
8. Ventura SJ, Mosher WD, Curtin SC, Abma JC, Henshaw S. Highlights of trends in pregnancies and pregnancy rates by outcome: estimates for the United States, 1976-96. *Natl Vital Stat Rep* 1999; 47: 1-9.
9. Kosunen EA, Vikat A, Gissler M, Rimpela MK. Teenage pregnancies and abortions in Finland in the 1990s. *Scand J Public Health* 2002; 30: 300-5.
10. Knudsen LB, Gissler M, Bender SS et al. Induced abortion in the Nordic countries: special emphasis on young women. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2003; 82: 257-68.
11. Skjeldestad FE, Borgan JK. Trends in induced abortion during the 12 years since legalization in Norway. *Fam Plann Perspect* 1994; 26: 73-6.
12. Wadhera S, Millar WJ. Marital status and abortion. *Health Rep* 1997; 9: 19-26.
13. Sihvo S, Bajos N, Ducot B, Kaminski M. Women's life cycle and abortion decision in unintended pregnancies. *J Epidemiol Community Health* 2003; 57: 601-5.

